

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2016

YEARBOOK

2016

ГОДИНА 7
БРОЈ 8

VOLUME VII
NO 8

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2016
YEARBOOK

ГОДИНА 7
БР. 8

VOLUME VII
NO 8

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

доц. д-р Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Блажо Боев

проф. д-р Лилјана Колева-Гудева

проф. д-р Виолета Димова

доц. д-р Драгана Кузмановска

проф. д-р Луси Караниколова -Чочоровска

проф. д-р Светлана Јакимовска

доц. д-р Ева Горѓиевска

Редакциски одбор

- проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта
проф. д-р Нецати Демир – Универзитет од Гази, Турција
проф. д-р Ридван Цанин – Универзитет од Едрене, Турција
проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија
проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција
проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција
проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД
проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција
проф. д-р Златко Крамариќ – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска
проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска
проф. д-р Татјана Гуришиќ-Беканович – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
проф. д-р Рајка Глушица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
доц. д-р Марија Тодорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина
доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина
проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија
м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург
проф. д-р Сузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка
доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија
проф. д-р Светлана Јакимовска, доц. д-р Марија Кукубајска, проф. д-р Луси
Караниколова-Чочоровска, доц. д-р Ева Горѓиевска, проф. д-р Махмут Челик,
проф. д-р Јованка Денкова, доц. д-р Даринка Маролова, лектор д-р Весна Коцева, виш
лектор м-р Снежана Кирова, лектор м-р Наталија Поп-Зариева, лектор м-р Надица
Негриевска, лектор м-р Марија Крстева

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

доц. д-р Ева Горѓиевска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)

лектор м-р Биљана Петковска, лектор м-р
Крсте Илиев, лектор м-р Драган Донеv
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10-А
п. факс 201, 2000 Штип
Р. Македонија

**YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

For the publisher:

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Editorial board

Prof. Blazo Boev, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Violeta Dimova, PhD

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD— University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD— University of Gazi, Turkey

Prof. Ridvan Canim, PhD— University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD— University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD— University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD— University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer— University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kkona, PhD— Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD— University Josip Juraj Strosmaer, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD— University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Bekanovic, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD— Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD— Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD— University Neofilt Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA— University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD— University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD— University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Ass. Prof. Marija Kukubajska, PhD, Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD, Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD, Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD, Ass. Prof. Darinka Marolova, PhD, lecturer Vesna Koceva, PhD, lecturer Snezana Kirova, MA, lecturer Natalija Pop-Zarieva, MA, lecturer Nadica Negrievska, MA, lecturer Marija Krsteva, MA

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasova

(Macedonian language)

lecturer Biljana Petkovska, lecturer Krste

Iliev, lecturer Dragan Donev

(English language)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Address of editorial office

Goce Delchev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201

2000 Stip, Republic of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Јазик

- Надица Негрневска, Драган Донеv**
РАЗЛИКИ МЕЃУ ШПАНСКИОТ И ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК
ОД ФОНОЛОШКА ГЛЕДНА ТОЧКА 9
- Сања Спасковска**
ЗА ДИЈАЛЕКТНИТЕ НАЗИВИ НА БУБАМАРАТА (Coccinellidae)
И НАРОДНАТА СИМБОЛИКА ВО ШТИПСКО 19
- Марија Леонтиќ**
ПОТЕКЛО, АДАПТАЦИЈА И СЕМАНТИКА НА ТУРСКИОТ
СУФИКС -ди/-ти /-DI/ (-di, -di, -du, -dū, -ti, -ti, -tu, tū)
ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК 27
- Пацка Тасева**
ЗА НЕКОИ ДИЈАЛЕКТНИ НАЗИВИ НА
РАСТИТЕЛНИОТ СВЕТ ВО РАДОВИШКИОТ ГОВОР
И НИВНАТА СИМБОЛИКА 37
- Даниела Ристова**
ФОНЕТСКО-ФОНОЛОШКИ СИСТЕМ ВО
ГРАДСКИОТ ВИНИЧКИ ГОВОР 47
- Мирјана Пачовска**
ЦЕЛОСНИ МАКЕДОНСКИ ФРАЗЕОЛОШКИ ЕКВИВАЛЕНТИ
НА ФРАЗЕОЛОГИЗМИТЕ СО ЗБОРОТ „ВОДА“ КАКО
ГЛАВНА КОМПОНЕНТА ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК 57

Книжевност

- Ева Ѓорѓиевска, Даринка Маролова**
ТРАДИЦИОНАЛНИОТ АЗИСКИ ТЕАТАР И
ДРАМАТУРГИЈАТА НА БЕРТОЛД БРЕХТ 71
- Кристина Мијалкова**
ИЗБОРОТ НА ЛИЧНИТЕ ИМИЊА ВО РОМАНОТ „ПИРЕЈ“
ОД ПЕТРЕ М. АНДРЕЕВСКИ 79
- Драган Донеv, Толе Белчев, Данче Стефановска**
ПОСТМОДЕРНИСТИЧКИ СТРАТЕГИИ ВО МАКЕДОНСКАТА
МОДЕРНА И ПОСТМОДЕРНА ПОЕЗИЈА 87
- Александра Милева**
ЛИЧНИТЕ ИМИЊА ВО РОМАНОТ „И БОЛ И БЕС“ ОД СЛАВКО ЈАНЕВСКИ.. 97

Толе Белчев, Габриела Митева НЕАНТРОПОМОРФНИТЕ НАРАТОРИ ВО РАСКАЗИТЕ НА ДРАГИ МИХАЈЛОВСКИ	105
--	-----

----- *Методика*

Маријана Димитрова МЕТОДИКА ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК: ОСНОВИ ЗА ЕФЕКТИВНО ЧИТАЊЕ.....	119
--	-----

Марија Крстева, Драган Донеv ПЕРЦЕПЦИЈА НА СТУДЕНТИТЕ ЗА СОПСТВЕНИТЕ ПРОБЛЕМИ ПРИ ЧИТАЊЕ АНГЛИСКИ ТЕКСТОВИ.....	133
--	-----

ЦЕЛОСНИ МАКЕДОНСКИ ФРАЗЕОЛОШКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ФРАЗЕОЛОГИЗМИТЕ СО ЗБОРОТ „ВОДА“ КАКО ГЛАВНА КОМПОНЕНТА ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК

Апстракт

Овој труд има за цел да прикаже краток преглед на фразите со вода како главна компонента во германскиот јазик и да ги пронајде фразеолошките еквиваленти на македонски.

Првиот дел од трудот ги дава дефинициите на зборот фраза и на фразеолошката наука што се занимава со фразите/идиомите. Потоа се опишуваат различни типови на еквивалентност како неодминлив дел од контрастивната фразеологија. Основа притоа е квантитативната еквивалентност на Корхонен, но во овој труд цел се само идиомите со вода како главна компонента во германскиот јазик и главната цел ќе биде да се најдат нивните македонски еквиваленти.

Клучни зборови: *фразеологија, контрастивна анализа, еквивалентност, лексема вода, целосни идиоми*

Mirjana PACOVSKA

FULL MACEDONIAN PHRASEOLOGY EQUIVALENTS OF GERMAN IDIOMS WITH THE WORD “WATER” AS MAIN COMPONENT

Abstract

This paper attempts to give a brief overview of phrases with water as the main component in the German language and finding their phraseological equivalents in Macedonian.

The first part of the paper gives definitions of the word phrases and phraseology-science that deals with phrases/idioms. Then different types of equivalence are described like inevitable part concerning contrastive phraseology. Quantitative equivalence described by Korhonen, is the base point, but in this work only water idioms will be target as the main component in German language and the main goal will be to find its Macedonian equivalents.

Key words: *phraseology, contrastive analysis, equivalence, lexeme „water“, complete idiomaticity*

---

¹ ОУ „Д-р Трифун Пановски“ - Битола, mirjana_pacovska@yahoo.de

За водата се напишани илјадници страници и за неа постојат повеќе дефиниции и хипотези, со што оваа навидум едноставна, но уникатна супстанција што крие во себе големи тајни, останува сè уште неоткриена и недефинирана докрај.

Лексемата вода (*Wasser*) многу често се среќава во фразеологизмите на германски јазик, но исто така неа ја среќаваме како главна компонента и во македонските фразеологизми. Тоа е така, веројатно, затоа што станува збор за еден примарен елемент, кој бил дел од животното искуство на луѓето во минатото, но и денес.

Главна задача во овој труд е обработка на германските фразеологизми со вода како главна компонента и изнаоѓање на нивни **целосни** еквиваленти во македонскиот јазик. Анализата е еднонасочна, односно се обработуваат само германските фразеологизми со компонента вода и потоа ним им се подредуваат македонски целосни фразеолошки еквиваленти.

Целокупното истражување се темели врз корпус од германски фразеолошки изрази што се ексцерпирани од следниве речници: Duden: *Redewendungen, Wörterbuch der deutschen Idiomatik*; потоа лексиконот на Lutz Röhrich: *Das große Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten* - том 3; и фразеолошкиот речник од Mrazovič-Primorac „*Deutsches-Serbokroatisches phraseologisches Wörterbuch (Deutsche idiomatische Wendungen und ihre serbokroatischen Entsprechungen)*“, а истовремено се консултирани веб-страници со фразеологизми во електронска верзија, како страната www.redensarten-index.de. Македонските фразеолошки изрази се ексцерпирани од книгите „*Македонска фразеологија со мал фразеолошки речник*“ и „*Белешки за македонската фразеологија*“ на Снежана Велковска и од *Фразеолошкиот речник на македонскиот јазик*, том 1, на Димитровски-Ширилов. Со оглед на тоа што во македонскиот јазик постои дефицит од фразеолошки речници, за еквивалентите на одреден број фразеологизми одговорноста ја презема авторот.

Пред да започнеме со анализа на лексемата *вода* во германската фразеологија ќе се обидеме на кратко да го разјасниме поимот фразеологизам, фразеологија-дисциплина која се занимава со проучување на фразеологизмите и еквивалентност.

Определувањето на една зборовна група како фразеологизам може да биде многу тешко и во многу случаи двосмислено. Палм (Palm 1997: 2) го дефинира фразеологизмот на следниот начин:

Ein Phrasem hat die Minimalstruktur einer Wortgruppe, d.h. es besteht aus mindestens zwei Einheiten des lexikalischen Systems, Lexemen (Wörtern).

(Една фразема има минимална структура на една зборовна група, тоа значи дека таа се состои од најмалку две единици на лексичкиот систем, лексеми - зборови). (Превод М.П.)

Кога станува збор за дефинирање на фразеолошките изрази или

фразеологизмите можеби најпогодна е дефиницијата на Шеман: (Schemann 1993:18, през. од Chrissou 2000: 16)

[...] Eine Einheit aus mehreren Elementen, deren Gesamtbedeutung verschieden ist von der Summe der Bedeutungen der Elemente.

(...Една единица составена од повеќе елементи, чие целосно значење е различно од збирот на значењата на составните елементи. (Превод М.П.)

Во македонската литература, исто така, се прават доста обиди за да се дефинираат овие зборовни состави, но една јасна дефиниција за фразеологизмот среќаваме кај Велјановска (2006: 21):

[...] Фразеолошките изрази се неслободни зборовни состави кои не се создаваат

во говорниот процес, туку се репродуцираат во готова форма која се зацврстува

со долгата употреба. Составните компоненти на фразеолошките изрази покажуваат поголем или помал степен на десемантизација, така што значењето на фразеолошкиот израз не е соодветно со значењата на одделните компоненти што го сочинуваат.

Со сите овие споменати дефиниции може да се установи дека фразеологијата како наука има комплексен предмет на проучување, но јасно е дека предмет на нејзино проучување се *јазичните единици составени од повеќе зборови што со текот на времето се затврднале, па развиле фигуративно значење и се репродуцираат како готови јазични единици.* (М.П.)

Кога се споредуваат фразеологизми во контрастивната фразеологија неизбежен дел е изделувањето на неколку типови еквивалентност. Кај различни лингвисти среќаваме и различни типови еквивалентност, бидејќи секој од нив внесува свој приод, но повеќето лингвисти (Henschel 1993, Földes 1996, Wotjak 1994, Đurčo 1994, през. од Malá 1999: 54-55) зборуваат за 4 типа (степен) на еквивалентност, и тоа: целосна еквивалентност, делумна еквивалентност, семантичка еквивалентност и нулта еквивалентност.

Според Корхонен (Korhonen 2007, през. од Brehmer 2009: 150-151), се разликуваат два модели: модел што се базира на квантитативна еквивалентност и модел што се базира на квалитативна еквивалентност. (За квалитативна и квантитативна еквивалентност зборува и Екерт (Eckert 1992, през. Safina 2004: 20-21)).

Квантитативната еквивалентност се определува според бројот еквиваленти, т.е. таа испитува колку фразеолошки изрази ќе се пронајдат во јазикот-цел за еден фразеологизам од појдовниот (изворниот) јазик, па тука се разликуваат три вида:

1. Monoäquivalenz (моноеквивалентност) - кога станува збор за едно соодветство во јазикот-цел, значи соодносот е 1:1.
2. Polyäquivalenz (полиеквивалентност) - кога за еден фразеологизам од

појдовниот јазик има повеќе од едно соодветство во јазикот-цел, значи соодносот е 1: повеќе од 1.

3. Nulläquivalenz (нулта еквивалентност) - кога за фразеологизам од појдовниот јазик не се наоѓа фразеолошко соодветство во јазикот-цел или соодносот е 1:0.

При анализирањето на фразеологизмите во ова истражување ние ќе ги обработиме само целосните еквиваленти.²

1. Анализа на корпус

(1) **ins Wasser fallen** (разг.)

Фразеологизмот се среќава со значење ‘пропаѓа, не може да се најде на вистинскиот пат, не успева во плановите’, но и со значење ‘исчезнува’, а во македонскиот јазик има целосен еквивалент: *паѓа во вода*.

И во двата јазика фразеологизмите имаат сосема иста форма и значење.

На овој германски фразеологизам како целосен македонски еквивалент, освен *паѓа во вода*, може да се подредат и следниве еквиваленти: *пропадна во вода; се изјалови; отиде по вода*.³ Со овие наведени еквиваленти веќе не зборуваме за целосна еквивалентност, туку за делумна еквивалентност.

(2) **das Wasser steht jemandem bis zum Hals** или разговорната варијанта на истиот фразеологизам (2a) **das Wasser geht/steigt/reicht jemandem bis zum Hals(e)/bis an die Kehle**

Во зависност од контекстот, овој фразеологизам може да се јави со две значења; првото значење сугерира на ‘некој што е во долгови; се наоѓа во тешка финансиска криза’ со целосен еквивалент на македонски *му стои водата до носот/грлото*.⁴

Лексемата *грло* и во германскиот и во македонскиот може да биде заменета со други лексеми, како на пример: *нос, уста, уши, врат*.

Второто значење на фразеологизмот е ‘се наоѓа во тешка положба; во опасност е’ со потполно ист еквивалент во македонскиот јазик *водата му е до носот/гушата* или *му дојде водата до грло*.⁵

Во германскиот јазик се среќава и друга варијанта на овој фразеологизам, која има скоро исто значење со погоре посочените фразеологизми: (2б) **das Wasser bis Oberkante Unterlippe stehen haben** (разг.)

---

² Кога во појдовниот јазик и во јазикот-цел постојат семантички, морфо-синтаксички и лексички соодветства, тогаш зборуваме за целосна еквивалентност. Во оваа анализа тоа ќе значи на еден германски фразеологизам целосно да му одговара (семантички, морфо-синтаксички и лексички) еден македонски фразеолошки израз. Целосната еквивалентност не се јавува многу често, бидејќи реткост е или скоро невозможно е поклопување на сите елементи од појдовниот јазик во јазикот-цел, па одредени лингвисти (Djurčo 1989, Dobříková 2010 и други) допуштаат мали разлики во формата (сп. Čagalj/ Svitková 2014: 2).

³ Димитровски-Ширилов (2003: 105).

⁴ Димитровски-Ширилов (2003: 103).

⁵ Димитровски-Ширилов (2003: 103).

Овој фразеологизам повеќе се однесува на ‘некој што е пред економски колапс; пред пропаст’. Македонскиот еквивалент ќе биде **му стои водата до носот/грлото** или **до гуша заглавен**.⁶ *Носот/грлото* се присутни во македонскиот фразеологизам, а во германскиот фразеологизам е присутна лексемата *Unterlippe* (долната усна).

(3) **das Wasser auf die Mühlen von jemandem gießen/leiten/tragen**

Овој фразеологизам е со значење ‘некого (не сакајќи) заштитува, му ја подобрува состојбата некому’, во македонскиот јазик има целосен еквивалент **му налева вода на воденицата, му навртува (свртува, тура) вода во воденица (некому)**.

Често може да се сретне и варијантата (3a) **das Wasser auf seine Mühle treiben/richten/leihen**,⁷ што има значење ‘си помага себеси; вешто работи во своја полза’, а соодветен македонски фразеолошки еквивалент е **ја врти водата на својата воденица**.⁸

Во македонскиот јазик ги среќаваме и следните варијанти: **ја навраќа (навртува, тера) водата на своја воденица; ја наведува водата на јазот од својата воденица; ја врти водата кон (накај) својата воденица; ја води водата на својата воденица**⁹ и сметаме дека се соодветни еквиваленти на овој германски фразеологизам.

Во германскиот се среќава и варијантата; (3б) **alle Wasser auf seine (eigene) Mühle leiten**¹⁰ со буквален превод *ги тера сите води на својата воденица*.

Значењето и на овој фразеологизам е исто ‘со сите сили и можности си прави себеси да му е добро’, а соодветен еквивалент се сите фразеологизми наведени погоре.

(4) **jemandem (nicht) das Wasser reichen können** (разг.)

Фразеологизмот е со значење ‘некој друг е многу подобар во дадена работа или област’. Во македонскиот јазик имаме целосен еквивалент **не може ни вода да му носи некому**¹¹ или **само вода може да му потура**.¹²

Од друга страна, во македонскиот јазик се среќава и фразеологизмот **може само вода да му носи некому**. Разликата е само во нијансата на значењето. Во првиот случај прилогот *само* исклучува секаква друга можност да прави нешто друго, освен да носи вода, а во вториот случај негираниот глагол покажува дека ни тоа не може да го прави (сп. Велковска 2002: 28).

---

⁶ Превод М.П.

⁷ Mrazovič-Primorac (1981: 919).

⁸ Велковска (2002: 28).

⁹ Димитровски-Ширилов (2003: 29).

¹⁰ През. од dix.osola.com на 23.10.2016

¹¹ Велковска (2002: 28); Димитровски-Ширилов (2003: 104).

¹² Димитровски-Ширилов (2003: 106).

Пред секое јадење за време на средниот век, кога не се јадело со прибор за јадење туку со голи раце, некој од слугите поминувал со вода и им потурал на преостанатите за секој да измие раце. Значењето на овој фразеологизам се поврзува со оваа ниска должност и укажува на тоа дека некој до толку не вреди, па дури ни да ја изведува оваа ниска должност, имено да помине со водата да потури некому да се измие раце (сп. Duden 2002: 844 и Mrazovič-Primorac 1981: 920).

Ова преносно значење, пред сè, се јавува уште од времето на познатиот германски писател Гете (Goethe). Тој во својот „Фауст“ вели:

„...Aber ist eine im ganzen Land,
Die meiner trauten Gretel gleicht,
Die meiner Schwester **das Wasser reicht?**“¹³

За овој фразеологизам во македонскиот јазик има уште еден фразеолошки еквивалент: **не можеш да му се фатиш ни за малиот прст**¹⁴; но тогаш веќе зборуваме за делумна (семантичка) еквивалентност, формата сосема е различна, а значењето е исто. Најсоодветен е целосниот еквивалент што го дадовме најпрво и, кога веќе го има во јазикот-цел, нема потреба да се бараат други еквиваленти, сè со цел да се зачува автентичното значење на дадениот фразеологизам.

(5) ein Sprung ins kalte Wasser или како варијанта може да се сретне **(5a) den Sprung ins kalte Wasser wagen**.

Фразеологизмот има значење ‘презема одговорност за некоја нова работа, нема искуство во тоа што ќе го прави, оставен на себеси, влегува во нешто ново, непознато’. Во македонскиот јазик целосен еквивалент е: **скок во студена вода**. Овој фразеологизам не го најдовме во пишани документи, но се слуша во разговорниот јазик. Останува отворено прашањето дали фразеологизмот има македонски корени или е преземен, т.е. настанал како резултат на контактот со јазиците.

Сосема идентичен во значењето и почест во употреба е следниот фразеологизам **(6) ins kalte Wasser springen** (разг.)

Буквално **скока во студена вода**, но во македонскиот јазик како фразеолошки еквивалент ќе го искористиме погореданиот фразеологизам **скок во студена вода**.

(7) Wasser in ein/mit einem Sieb(e) schöpfen/tragen/holen

Фразеологизмот значи ‘прави нешто напразно, нешто што не дава никакви резултати, попусто се труди’, со целосен фразеолошки еквивалент во македонскиот **збира (собира, тура, фаќа, носи) вода во решето**¹⁵ или **полни вода во решето**.¹⁶

¹³ (сп. Duden 2002: 844 и Mrazovič-Primorac 1981: 920).

¹⁴ Велковска (2008: 286).

¹⁵ Димитровски-Ширилов (2003: 101).

¹⁶ Велковска (2008: 114).

(8) das Wasser läuft (mir) im Mund(e)/Maul zusammen

Фразеологизмот е со значење ‚му се отвора апетит некому; му се јаде; чувствува желба да јаде нешто, при помисла на тоа јадење’. На македонски *вода му иде на уста* е целосен еквивалент, кој има иста семантика и форма како германскиот фразеолошки израз.

(9) sein Wasser/sich das Wasser abschlagen или (9a) Wasser lassen (разг.)

Значењето на фразеологизмот е ‚пушта вода, мокри, уринира, прави нешто недостојно’ и целосни еквиваленти се следниве фразеологизми: *пушта/пушти вода; танка вода пушта, си ја истура водата*¹⁷ или, пак, без фразеолошки еквивалент, може да се каже *уринира/мокри*.

Овој фразеологизам е жаргон, се употребува во речникот на мажите, но може да се констатира дека веќе станува застарен.

Сосема иста семантика има и фразеологизмот **(10) eine Stange Wasser in die Ecke stellen**¹⁸, буквално *става една прачка вода во кошот*, кој се среќава разговорно и, пред сè, има шеговита функција.

Се смета дека мотивираноста произлегува од навиката на мажите најчесто да вршат нужда во *кошот (die Ecke)* од некоја куќа. А синтагмата *Stange Wasser (прачка вода)* е парафразирање на процесот на уринирање.

(11) da/bis dahin fließt/läuft noch viel Wasser die Donau hinab или **(11a) bis dahin fließt noch viel Wasser die Elbe/den Reihn/den Berg hinunter** (разг.) или сличната варијанта; **(11б) da/bis dahin fließt noch viel Wasser Bach/Fluss Main/die Spree hinunter/hinab**.

Фразеологизмот се јавува со значење ‚тоа (некоја работа) ќе трае уште долго; ќе помине уште долго време за да се оствари очекуваното’, а во македонскиот ги среќаваме следниве еквиваленти: *ќе протече/истече уште многу вода; колку вода ќе протече, истеклоа многу води*¹⁹ или се среќава *многу вода истече оттогаш* и делумниот еквивалент *многу вода (ќе) протече по Вардар*.²⁰

Не само во германскиот јазик туку и во македонскиот (па и во другите јазици, на пр. во српскиот се јавуваат: *Дунав, Морава*, в. Mrazovič-Primorac 1981: 921) реката е од локален карактер. Во зависност од околината и од поднебјето каде што се користи фразеологизмот, се менува и името на реката.

Поради променетите лексеми (имињата на реките) и овој фразеологизам може да се подреди во групата делумни еквиваленти.

Ретко се среќава и фразеологизмот **(12) alles Wasser im Meer nicht abwaschen können**.

За овој фразеологизам, со буквално значење *и цела вода во морето не може да испере некого/нешто*, оскудни се примерите што ни стојат на располагање.

¹⁷ Димитровски-Ширилов (2003: 106).

¹⁸ През. од www.redensarten-index.de на 21.10. 2016 г.

¹⁹ Димитровски-Ширилов (2003: 101).

²⁰ Велковска (2002: 26 и 2008: 113).

Значењето на овој фразеологизам е ‘некој грев е многу голем; некоја штета не е надоместлива, па никој/ништо не може да му помогне’. Како целосен македонски еквивалент сметаме дека може да биде: *цело море не (може да) го (ис)пере/измие*²¹ или делумни еквиваленти: *не го мие ни Вардар, не го пере цела вода во Вардар; ништо не го мие*. Кај Велковска (2008: 104) ги среќаваме следните фразеолошки изрази, кои исто така се соодветни делумни еквиваленти на овој фразеологизам: *Вардар не ме пере* или *не ме пере Вардар, а не пак Брегалница*. Споредбата за да се истакне значењето ‘многу’ е направена со сопоставување на големината на реките, Вардар во однос на Брегалница, но од друга страна, во зависност од местото каде што ќе биде употребен фразеологизмот, името на реките може да се менува.

Ако го набљудуваме фразеологизмот од друга страна, поради различните лексеми погоре (во македонските фразеолошки еквиваленти внесуваме имиња на македонски реки), тогаш овој фразеологизам може да се подреди и во група на делумни еквиваленти.

Семантиката на овој германски фразеологизам укажува на преголемиот „грев/беља“ што некој го сторил, па ништо не може да му помогне да ја поправи штетата.

(13) von Brot und Wasser leben

Овој фразеологизам се јавува со значење ‘многу е сиромашен, живее во сиромаштија, во беда, скромно’ и во македонскиот јазик има целосен еквивалент *живее на леб и вода*.²²

Фразеологизмот не го сретнавме во речниците што беа користени при оваа анализа, имено овој пример е преземен од Интернет, но и во разговорниот германски јазик се користи.

Со потполно исто значење (‘некој е сиромашен’) во македонскиот јазик може да се сретне и фразеологизмот *гола вода, тој е гола вода* или *гол како прст* (Велковска 2008: 113 и 2008: 286) за кој во германскиот нема фразеолошки еквивалент. Но од друга страна, истиот израз, *гола вода*, на македонски може да означува и ‘празно, нема ништо’ (сп. Велковска 2008: 113).

(14) (sich fühlen) wie ein Fisch im Wasser

Овој фразеологизам се јавува со значење ‘убаво, пријатно се чувствува; како што природна средина за рибата е водата, некому му е удобно во некоја средина или за некоја работа’ и му одговара целосниот фразеолошки еквивалент во македонски (*се чувствува како риба во вода*).²³

(15) (verschieden) wie Wasser und Feuer или (15a) ein Gegensatz wie Feuer und Wasser

Фразеологизмот има значење ‘сосема спротивни (различни) работи, нешта што се разликуваат уште во основата’, а на македонски има фразеолошки

²¹ Превод М.П.

²² Велковска (2002: 26).

²³ Велковска (2008: 294).

еквивалент *како оган и вода*.²⁴

(16) *wie mit kaltem Wasser begossen sein*

Овој споредбен фразеологизам го сретнавме кај Рерих (Röhrich 2003: 1701). Инаку може да се јави и како **(16a) *mit kaltem Wasser verbrüht sein*** или, пак, многу често се среќава како: **(16b) *mit kaltem Wasser übergossen***.

Фразеологизмот се јавува со значење ‘се чувствува крајно непријатно; изненаден е, засегнат, разочаран; некому кажува нешто што ќе му е многу непријатно; доведува некого во незгодна положба’.

Македонски целосни еквиваленти се: *потура со ладна (студена) вода* или *полее/полева со ладна (студена) вода*.²⁵

Во македонскиот јазик многу почесто се слуша *понару/потури (како) со врела вода*²⁶ и со овој фразеолошки превод, фразеологизмот може да го сметаме и за делумно еквивалентен, поради сосема спротивните лексеми; во германскиот јазик станува збор за *студена вода*, а во македонскиот за *врела*, но двата атрибути предизвикуваат ист ефект: крајно изненадување. На македонски се среќава и следниот фразеологизам: *го лади со врела вода*,²⁷ со значење ‘наместо да му помогне, му одмага’.

Може да се забележи дека многу почесто во македонските примери водата се јавува како *врела*, па и *матна*, а за разлика од тоа во германските примери таа е најчесто *студена* и не забележавме примери каде што се јавува како *топла* или *врела*.

Заклучок

И покрај што секој народ љубоморно си ја чува и негува својата култура и јазик, народите имаат потреба за меѓусебно контактирање. Јазиците си влијаат меѓусебе и на таков начин настануваат оние фразеологизми за кои може да се најде целосен еквивалент во другиот јазик.

Целта на оваа анализа беше да се анализираат германските фразеологизми кои како основна компонента содржат *вода* и ним да им се подредат соодветни целосни фразеолошки еквиваленти во македонскиот јазик. Јазичниот корпус се состои од 16 фразеологизми (бројот е пресметан без нивните варијанти) со компонентата *вода* во германскиот јазик и на истите им подредивме целосни еквиваленти во македонскиот (на морфосинтаксичко, лексичко и семантичко ниво).

При анализата споредивме фразеолошки системи на два јазика (германски и македонски), кои не се ни територијално блиски ни припаѓаат на иста јазична

²⁴ Велковска (2008: 249).

²⁵ Димитровски-Ширилов (2003: 105).

²⁶ Димитровски-Ширилов (2003: 100).

²⁷ Молотков (1977) го користи терминот интернационални фразеологизми, Чехова (1996) културни фраземи, а Менац (1972) меѓународна фразеологија (Велјановска 2006: 45).

група, што значи нормално е да постојат разлики и во граматичкиот систем и во зборообразувањето, но и во фразеологијата, што од друга страна уште повеќе ја ограничува еквивалентноста.

Кај *целосните еквиваленти* совпаѓањата не се од непосреден туку, веројатно, се од посреден карактер. Имено, фразологизмите што се идентични во двата контрастирани јазика спаѓаат веројатно во групата на европските универзални фразеологизми, како општокултурно наследство од латинскиот/грчкиот јазик со различна мотивација (религиска, човекова, временска итн.).

Дел од нив не знаеме со сигурност дали водат потекло од грчкиот/латинскиот јазик, туку велíme дека припаѓаат на групата *интернационални фразеологизми*,²⁸ но наша цел и не беше да го откриеме нивното потекло, бидејќи ниеден народ со стопроцентна сигурност не може да тврди дека тие фразеологизми му припаѓаат токму нему.

Бидејќи во оваа анализа не се зедоа предвид постоечките фразеологизми со компонента вода во германскиот кои имаат делумни еквиваленти во македонскиот или оние што воопшто немаат фразеолошки еквивалент (нулта еквивалентите) и лажните парови, тие остануваат поттик за понатамошно истражување и навраќање кон оваа тематика. Овој труд има и своја практична димензија и истиот може да помогне и во наставата по германски јазик за да биде поттик фразеологијата да биде застапена онолку колку што и доликува, како и да придонесе за зголемување на понатамошниот интерес кај љубителите на германскиот јазик за други напоредни испитувања од областа на фразеологијата и контрастивната фразеологија на двата јазика.

Користена литература (латиница)

- [1] Brehmer, B. (2009). *Äquivalenzbeziehungen zwischen komparativen Phraseologismen im Serbischen und Deutschen*. In: *Südslavistik online* 1, стр. 141-164
- [2] Chrissou, M.(2000). *Kontrastive Untersuchungen zu deutschen und neugriechischen Phraseologismen mit animalistischer Lexik*, (Dissertation), Essen: Clemon-Verlag
- [3] Čagalj, I. и Svitkova M. (2014). *Tipologija frazeološke ekvivalencije na primjeru hrvatskih i slovačkih frazema s ihtionimskom sastavnicom*. Zagreb: Životinje u frazeološkom ruhu, Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu
- [4] Duden (2002). *Redewendungen, Wörterbuch der deutschen Idiomatik*, 2. neu bearbeitete und aktualisierte Auflage. Band 11, Mannheim/Leipzig/Wien/Zürich: Dudenverlag
- [5] Malä, J. (1999). *Zu einigen Problemen der kontrastiven Phraseologie am Beispiel Deutsch- Tschechisch*. Brno: Sbornik praci filozoficke fakulty brnenske univerzity R 4/1999 стр. 49-60

---

²⁸ Димитровски-Ширилов (2003: 105).

- [6] Mrazovič P. и Primorac, R. (1981). *Deutsches-Serbokroatisches phraseologisches Wörterbuch (Deutsche idiomatische Wendungen und ihre serbokroatischen Entsprechungen)*. Beograd: Narodna knjiga
- [7] Palm, Ch. (1997). *Phraseologie. Eine Einführung*, 2. Auflage, Tübingen: Gunter Narr
- [8] Röhrich, L. (2003). *Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten*. Band 3, 4. Auflage, Freiburg am Breisgau: Herder
- [9] Safina, R. A. (Сафина Р. А.) (2004). *Сопоставительная фразеология немецкого и русского языков* (на германски јазик) Казань: Филологический факультет, Казанского государственного университета

Користена литература (кирилица)

- [1] Велјановска, К. (2006). *Фразеолошките изрази во македонскиот јазик со осврт на соматската фразеологија*. Куманово: Македонска ризница
- [2] Велковска, С. (2002). *Белешки за македонската фразеологија*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“
- [3] Велковска, С. (2008). *Македонска фразеологија со мал фразеолошки речник*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“
- [4] Димитровски, Т. и Ширилов Т. (2003). *Фразеолошки речник на македонскиот јазик*, том први, Скопје: Огледало
- [5] Пачовска, М. (20140). *Фразеологизмите со вода како главна компонента во германскиот јазик и нивните еквиваленти во македонскиот* (магистерски труд) Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“

В. Користени интернет страници

www.redensarten-index.de

www.dix.osola.com

www.suedslavistik-online.de/01/01.pdf